

Jan Svensson. Mesto ob morju, Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani, Zbirka mladinskih spisov 1935, 353 str., prevedel prof. dr. Joža Lovrenčič. — Pred nekaj tedni je izšla ta knjiga priljubljene mladinskega pisatelja — Nonnija. Knjiga, ki opisuje dogodivščine dvanajstletnega dečka, je razdeljena v dva dela: **Križem kražem po Kopenhagnu in V odprtem čolnu čez Oeresund na švedsko.** Prvi del nam živahno popisuje lepoto danskega mesta ob morju, drugi pa Nonnjev izlet na švedsko, poln robinzonskih epizod. Mali Nonni je odšel z islandskega otoka v svet. V življenje ga je vodil prelep nasvet njegove matere: »Če se potrudiš, da ostaneš vedno z Bogom prijatelj, potem ne boš nikdar ničesar pogrešal. Bog ti bo v vseh tvojih zadevah pomagal in kjerkoli boš, te bo nosil na svojih rokah.« Ker malček res ni pozabil na Boga, ga tudi Bog ni zapustil. Pisatelj nam v prvem delu v šegavem tonu popisuje življenje v Kopenhagnu, dogodivščine in nevarnosti, kako se deček uči olike na cesti, v hiši, pri jedi in predstavljanju, kako ravna s prijateljem Valdemarjem in sovražnikom Karlom, kako obvrta pred tatvino Emila in ga pripravi na pravo pot, kako se uči raznih ved, varuje različnih slabih lastnosti in navad. Prvi del nam torej daje premnogo naukov, a kljub didaktiki je ta del poln

živega in veselega pripovedovanja in popisovanja. Vera in zaupanje v božje vodstvo in varstvo našega življenja, to je temelj vse zgodbe, to je »jedro mojega tedanjega verskega prepričanja,« pravi pisatelj sam in nadaljuje: »Trdno zapujoč v to mogočno vodstvo sem šel svež in vesel svoji prihodnosti nasproti, čeprav je bila zame še vedno skrivnostna.« Vsa ta vera, vsi ti nauki, vse te poučne misli pa so v prvem delu te odlične mladinske knjige tako lepo neprisiljeno prikazane, da povest res kar igraje vzgaja.

Umetniško boljši in epsko čistejši pa je drugi del. To je prava robinzonada, ki jo doživita mlada prijatelja na morju in švedski obali. Če bi bil morda ta ali oni s prvim delom zaradi malce dolgočasnega popisovanja severnega mesta manj zadovoljen, bo pa s popolnim užitkom čital drugi del.

Knjiga je med najboljšimi mladinskimi spisi, zato jo, dragi prijatelji, poiščite in prečitajte! Saj vprav vaša leta opisuje. Knjiga mora biti v vseh mladinskih knjižnicah in v vseh šolah, tako je lepa!

Prevod teče prav gladko in živo, le nekaj malega napak se je vrinilo v obširni tekst; pišemo rajši ob dvanajstih, ne ob 12. uri; sočustvoval, ne sočustvoval; je spoznal, ne je uvidel; štivo, ne čtivo i. p.

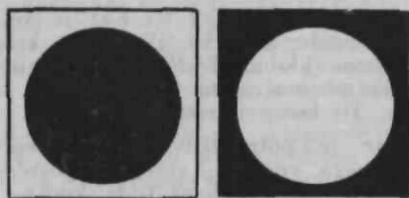
F. J.

Zanimivosti

Zapomni si! — Velik polž potrebuje devet dni, da napravi pot 1 km. — Na zemlji je okrog 25.000 zelišč, ki morejo služiti ljudem za hrano. — Dimnik, ki je visok 55 m, se lehkó pri močnem vetru nagne za 2 in pol dm, ne da bi se porušil. — Najstarejšo vas so našli učenjaki na Angleškem; bajè je stala vas že pred več kot 3000 leti. — Dobro rejen psiček gladije lehkó 4 do 6 tednov. — Najbolj razširjen jezik je kitajski, ker ga govori 400 milijonov ljudi. — Najstarejši človek na svetu je 118 letni Turek Ahmed Bali v Carigradu.

Naše oko nas vara. Gotovo ste že vsi, moji prijatelji, slišali tu ali tam kako besedo o optični (svetlobni) prevari. To je prevara našega očesa; oko nas vara, kot pravimo. Takih prevar srečamo v vsakdanjem življenju premnogo, ne da bi se jih mi sami zavedali. Če ta ali oni trdi, da je oko edino na svetu, ki se nanj zares lehkó zanesemo, mu mirno recite, da se zelo moti. — Če se nam n. pr. pravkar vzišla luna na obzorju vidi mno-

go večja od lune, ki plava pozneje po nebu visoko nad nami, potem so to razliko v velikosti povzročile samo naše oči, kajti mesec sam prav nič ne menja svoje prostornine. — Prav tako se nam vidi predmet, ki leži podolgoma pred nami,

1

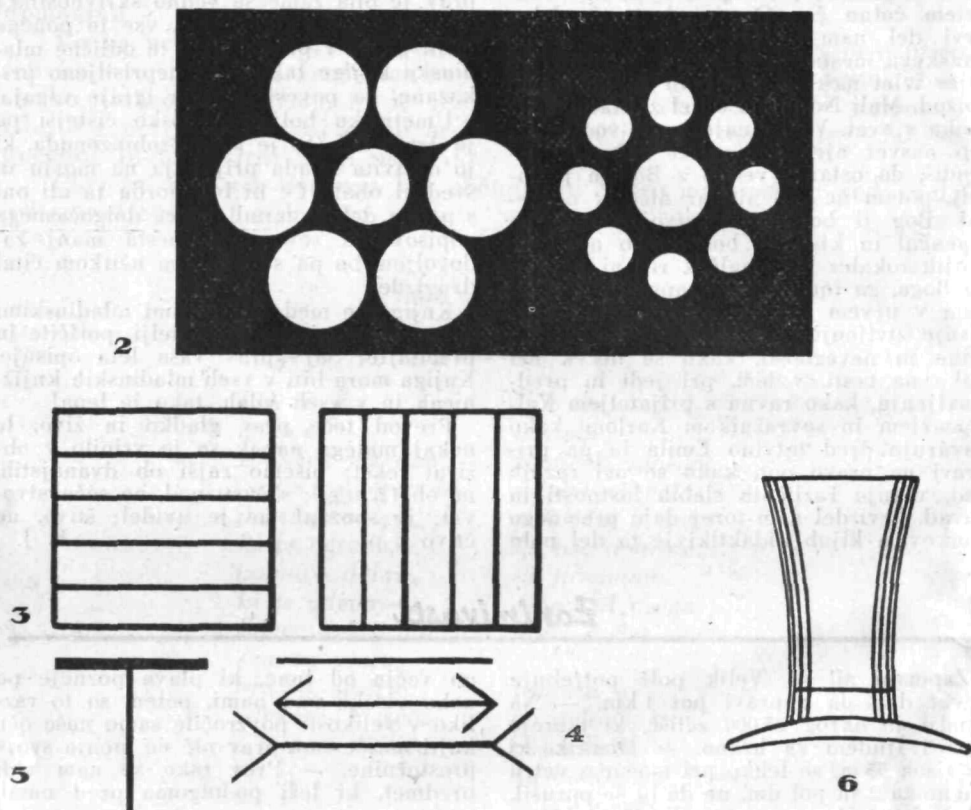
daljši od tistega, ki leži pošev, pa čeprav sta oba enake velikosti. Taki in enaki primeri so vidni tudi na slikah tu pred nami. Slika 1. kaže dva kroga, od katerih se nam svetlejši vidi večji od črnega. Pa sta vendar oba enako velika. Kdor ne verjame, naj ju premeri! — Prav

tako je pri 2. sliki. Oba izmed srednjih krogov imata enak premer. Prevaro povzročijo tu zunanji krogi, ki srednja dva obkrožajo. — In kaj mislite o obeh kvadratnih v 3. sliki? Ali sta enaka? Prav gotovo bo vsak rekel, da je tisti, ki je povprek črtan, širši. Toda — premerite ju! — Tudi vse tri črte v 4. sliki so enake! — Pri 5. sliki se vidi pokončna tanjša črta daljša od povprečne, ki je debelejša, čeprav sta zopet obe enako

ton. Kajne, kolika dobrota in sreča za človeštvo bi bila, če bi bilo vse resnično, zdravo in dobro, kar se natisne!

Največ papirja izdelajo v Ameriki. Pravijo, da več ko 50% vseh papirnih potrebščin. V Evropi je v tem pogledu na prvem mestu Anglija, ki izdelata 650.000 ton; za njo pride Nemčija (460.000 ton).

V tehničnem pogledu, če imamo pred očmi kakovost ali kvaliteto papirja, prednjači najbrž Nemčija, ki proizvaja naj-

dolgi! — In v sliki 6.: Kaj je večje: višina tegale klobuka ali širina krajev pri istem klobuku? Najprej ocenite s prostim očesom, nato pa zmerite z ravnilom. To boste presenečeni!

Papir je potrpežljiv. Koliko lepega, tolažljivega, veselega, srečnega posreduje in donša papir ljudem! Toda, kdo ne ve, koliko hudega, umazanega, lažnivega, brezvernega in celó Bogu sovražnega spravijo ljudje na papir, ki postane tako največji pohujševalec, zapeljivec in zlobnež. Ali pa veste, koliko papirja pride vsako leto iz tvornic po vsem svetu? Nič manj ko 15 milijonov ton. (Ena tona je 1000 kg.) In od te velikanske množine se porabi samo za razne časopise 6 milijonov

finejše vrste. Toda to ni prva in najbistvenejša stvar, ampak to, kar na papir pride, kar se nanj tiska ali piše ali slika.

36 milijonskih mest je danes na naši zemlji. V njih prebiva 80 milijonov ljudi, t. j. toliko, kakor jih imata Francija in Italija skupaj. Nemčija je v vrsti milijonskih gnezdišč zastopana samo z dvema mestoma (Berlin in Hamburg). Vsa Avstralija premore komaj nekaj več prebivalcev kot Berlin in Hamburg, dasi ima tudi dve milijonski mesti. Obseg mest narašča osobito na Vzhodu; samo v pokrajinah mongolskega plemena naštejemo 13 mest z več ko milijon ljudi. Najmanj obljudena je Afrika, saj premore samo eno mesto, ki se šteje med milijonska, in sicer Kairo.